

II MONITORING IMPLEMENTACIJE POSTOJEĆIH PROPISA

1. *Zakon o javnom informisanju*

1.1. Implementacija Zakona o javnom informisanju obrađena je kroz odeljak o slobodi izražavanja.

2. *Zakon o radiodifuziji*

2.1. Republička radiodifuzna agencija objavila je u dnevnom listu „Dnevnik“, 20.07.2012. godine, listu kandidata za dvanaest članova Programskog odbora Radiodifuzne ustanove Vojvodine koji se biraju na predlog Agencije iz reda profesionalnih udruženja, naučnih ustanova, religijskih zajednica, udruženja građana, nevladinih organizacija. Na listi se nalazi 16 kandidata, koje su predložili, između ostalih, Nezavisno društvo novinara Vojvodine, tradicionalne crkve i verske zajednice, Akademija umetnosti u Novom Sadu, i drugi. Smisao objavljivanja liste kandidata je da se javnosti da mogućnost da se izjasni o pojedinačnim kandidatima, pre nego što RRA listu kandidata, kao svoj predlog članova Programskog odbora, uputi Narodnoj skupštini, koja bira programske odbore i RTS-a i RTV-a.

Zakon o radiodifuziji predviđa da je Programski odbor savetodavno telo ustanova javnog radiodifuznog servisa koje zastupa interese gledalaca i slušalaca. Programski odbor razmatra ostvarivanje programske koncepcije i upućuje preporuke i sugestije generalnom direktoru i Upravnom odboru ustanove javnog radiodifuznog servisa. Po Zakonu, Programski odbor ima 19 članova koje bira Narodna skupština i to sedam iz reda narodnih poslanika, a 12, na predlog RRA. Članovi Programskog odbora ne mogu biti izabrana, imenovana ili postavljena lica u vladi ili republičkim organima, niti mogu biti članovi Saveta Agencije. Njihov mandat traje tri godine i ne mogu biti ponovo imenovani.

3. *Zakon o zaštiti podataka o ličnosti, Zakon o elektronskim komunikacijama*

3.1. Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, Rodoljub Šabić, i Zaštitnik građana, Saša Janković, predstavili su 6. jula rezultate nadzora nad primenom Zakona o zaštiti podataka o ličnosti kod operatora telefonije u Srbiji, u kontekstu ustavne garancije

tajnosti komunikacija, kao i svoje preporuke za unapređenje stanja u ovoj oblasti. Poverenik i Zaštitnik građana su ocenili da praktična situacija u vezi sa zaštitom privatnosti značajno odstupa od standarda utvrđenih Ustavom Republike Srbije i relevantnim međunarodnim dokumentima. Ministarstvo unutrašnjih poslova i službe bezbednosti imaju pristup bazama podataka telefonskih operatora o tome koga su građani, kada i odakle zvali, iako po zakonu, takvog pristupa ne bi trebalo da bude bez dovole suda, što ostavlja mogućnost zloupotrebe. Poverenik i Zaštitnik građana preporučili su hitne izmene zakona, ali i primenu efikasnih organizacionih mera i IT rešenja kako bi se ubrzala prethodna sudska kontrola i odlučivanje o zahtevima za pristup komunikacijama i podacima o komunikacijama, jasnije definisanje obaveza operatora elektronskih komunikacija, kao i neizbrisivo beleženje pristupa telekomunikacijama, uz sve podatke koji su potrebni da bi se mogla izvršiti naknadna kontrola zakonitosti i pravilnosti pristupa.

Nadzor nad primenom Zakona o zaštiti podataka o ličnosti kod operatora telefonije u Srbiji, pokazao je, ne samo da ministarstvo unutrašnjih poslova i službe bezbednosti, i bez dozvole suda, imaju pristup bazama podataka telefonskih operatora o tome koga su građani, kada i odakle zvali, već i da se broj takvih pojedinačnih pristupa bazama, na godišnjem nivou, meri šestocifrenim i sedmocifrenim brojkama. Takođe je utvrđeno da operatori podatke zadržavaju daleko duže od Zakonom o elektronskim komunikacijama utvrđenog roka od godinu dana. Konkretno, radi se o podacima na osnovu kojih je moguće utvrditi izvor i određite komunikacije, njen početak, trajanje i završetak, vrste komunikacije (da li se radilo o govornom pozivu, SMS ili MMS poruci, elektronskoj pošti i slično), vrstu opreme korisnika, kao i njegovu lokaciju, ako se radilo o mobilnoj opremi. Opasnost od ovakve prakse posebno je apostrofirana u kontekstu prava novinara da štite izvore informacija. U situaciji u kojoj je pristup ovakvim podacima od strane ministarstva unutrašnjih poslova i službi bezbednosti, slobodan i nekontrolisan, mogućnost novinara da efikasno zaštiti izvor svojih informacija u toj meri je ugrožena, da praktično ostaje samo deklarativna. Iz tog razloga je što hitnije prihvatanje i implementacija preporuka Poverenika i Zaštitnika građana od značaja ne samo za poštovanje prava na zaštitu podataka o ličnosti generalno, već i od vrlo konkretnog značaja za novinare, medije i slobodu izražavanja, budući da bi tek njihovom punom implementacijom, pravo novinara da štite tajnost svojih izvora moglo dobiti svoj puniji smisao.